

Cooperació catalana

Novembre 2020

Any 41è

PVP 3,00 €

Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat

Magroc cooperativa, compromís professional i social

Pàg. 10

Eudald Carbonell:
«El lideratge és la cosa més
antihumana que hi ha»

Pàg. 13

L'ESS davant la crisi,
El naixement de l'ESS
com a subjecte polític

Pàg. 16

Opinió,
És l'hora de
l'economia social?

Pàg. 23

Prevenió de Riscos Laborals

Única cooperativa catalana acreditada
com a Servei de Prevenió Aliè

99%

de renovacions
anuals

9,1

valoració dels
nostres clients

15

anys fent
prevenió

- Salut i benestar des de la integració de la prevenió a la producció
- Eficàcia, adaptabilitat i implicació al servei del desenvolupament de les empreses
- Un model de treball flexible en base a normes internacionals de qualitat

www.sepra.cat

"... Incerteses, dubtes, problemes...?"

LLUITEM PLEGATS!!

· ESPECIALISTES EN COOPERATIVES ·

GABINET JOAN JOSEP GONZÀLEZ, S.L.

- Planificació i Gestió Comptable
- Declaració Impost de Societats
- Estudis Econòmics de Viabilitat i Plantejament de futur
- Control Pressupostari
- Diagnòstic econòmics, financers i de sistemes de control de la Cooperativa
- Assistència de Membres de les Comissions de Vigilància i Junes Rectores
- Consultes sobre problemàtica econòmica, comptable i fiscal

GONZALEZ & CIA AUDITORS

AUDITORES CENSORES JURADOS DE CUENTAS

- Auditores de Comptes Anuals
- Auditories i Revisió dels Comptes
- Projectes de Fusió i Escissió
- Auditoria de Gestió
- Informes especials

Pensem com tu. La feina,... ben feta.

GIRONA 38 1ª 1ª · 08010 BARCELONA · Telèfon 93 265 35 05 Fax 93 232 56 13
e-mail: gjjg@gonzalezauditors.com

FEM ECONOMIA SOCIAL

Serveis per a entitats i col·lectius d'economia social i autònoms

Ajudem en el dia a dia: gestió
Aportem totes les eines: formacions
Impulsem idees: assessorament
Fem créixer projectes: acompanyem

També intervenim en processos de
remunicipalització i relleu empresarial

 Col·lectiu Ronda
Gestió · Assessorament · Formació

Trafalgar, 50-52 baixos, Barcelona | 93 268 21 99 | cronda.coop | info@cronda.coop

Segueix-nos a les xarxes

@rocagales

/FundacioRocaGales.5

rocagales.cat

Editora: Fundació Roca Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Miquel Corna,
Enric Dalmau, Josep Edo, Agnès
Giner, Joana Gomis, Carla Liébana,
Xavi Palos, Montse Pallarés, Joseba
Polanco, Ricard Pedreira, Esteve
Puigferrat, Quim Sicília, Olga Ruiz i
Armand Vilaplana.

*Els autors són responsables dels
articles signats. Ni la direcció de la
revista ni els editors comparteixen per
força les opinions que puguin reflectir
els textos aquí inscrits*

Foto portada: Magroc, SCCL.

Disseny, maquetació i impressió:
L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL

Dipòsit legal B-22.823/80
ISSN 1133-8415.

**Aquesta revista ha estat impresa
en paper ecològic.**

 **Generalitat
de Catalunya**

Sumari

04

TORNAVEU

Mercè Llauredó.

05

EDITORIAL

Quina és la condició humana?

06

NOTICIARI

Agnès Giner

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

Les cooperatives de plataforma:
tecnologia orientada al benestar
de les persones.
*Confederació de Cooperatives
de Catalunya*

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

Magroc cooperativa, atenció precoç
i multidisciplinària a la infància.
Pep Valenzuela

13

L'ENTREVISTA

Eudald Carbonell.
Sara Blázquez

16

ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

El naixement de l'ESS com
a subjecte polític.
Jordi Garcia

19

ECONOMIA PER LA VIDA

Economia feminista per a un
món en transformació.
Confluència Feminista

22

OPINIÓ

És l'hora de l'economia social?
Xavier López

24

RESSENYA

Les bases filosòfiques d'un món
interdependent, postneoliberal
i postcreixement.
Josep Busquets

27

RETALLS

Analitzant i reivindicant l'ESS.
Mar Masip

Un parell de preguntes (que són tres) a:

Mercè Llauradó

(1956), gerent i presidenta d'Apindep Ronçana, SCCL

Per a mi, el més atractiu del

cooperativisme és que és englobador.

Des de l'any 1992, Apindep era una associació; al voltant de 1998 vam iniciar un llarg debat davant la necessitat de consolidar-nos com una empresa econòmicament sostenible i amb els valors de l'associació i, al final, ens vam adonar que l'únic model viable per al nostre projecte era una cooperativa. Una cooperativa és una empresa formada per les persones i que treballa per a les persones amb els seus valors idiosincràtics: participatius, d'implicació en un projecte comú, democràtics, solidaris, oberts, no-discriminatoris i que valora les persones pel que són i no per les seves condicions físiques, intel·lectuals o altres; però, per damunt de tot, una cooperativa acull un projecte comú de tots i per a tots.

Una de les mancances que trobo del cooperativisme és la legislació, que està molt feta a la mida de la Generalitat,

dels models, i on sovint costa encabir projectes molt únics, diferents o peculiars.

Va ser el nostre cas; si bé és veritat que sempre trobes «la porta del darrere» per poder-hi entrar, ja depens de les voluntats dels tècnics o els que governen en el moment; pensem que hauria de ser una normativa més flexible i oberta.

Les empreses cooperatives tenen en l'ADN els valors ja esmentats; quan coincideixen projectes i/o cooperatives socials amb el mateix objectiu final, la suma i la força d'aquests valors es multipliquen per més del doble. **Molts projectes que una sola cooperativa no podria o no s'atreveria a dur a terme, es fan realitat quan s'intercoopera:** es crea la «tempesta perfecta» que ens empeny a l'èxit, se sumen esforços, s'optimitzen recursos, es millora el resultat final... tot són avantatges. I, en l'hipotètic cas de no poder complir amb l'objectiu final, almenys s'han intercanviat nous coneixements i punts de vista.

Quina és la condició humana?

Kropotkin defensava a *L'ajuda mútua*, en una diatriba sense precedents contra les tesis del darwinisme social, que allò que ha fet que les espècies sobrevisquin és la cooperació i no la competència. La cooperació entre els membres d'una mateixa espècie, segons aquesta teoria, és la pedra angular per poder combatre ambients hostils i per perdurar al llarg del temps. No guanya qui és més fort o més forta, guanya la comunitat i, consegüentment, no perd ningú.

Seria molt agosarat dir que la cooperació és l'única cosa que ens fa humans, perquè en el gran camí de l'espècie hi ha moltes coses que estalonen la ruta: la cura pels altres i els ritus que relacionen la vida i la mort també tenen un paper fonamental en allò que s'ha considerat el procés d'esdevenir humans i humanes; i algunes de nosaltres diríem que allò que ens fa humanes és la capacitat del llenguatge, parafrasejant les paraules de Chomsky. Eudald Carbonell, a qui entrevistem en aquest número, parla de la tecnologia com a part d'aquest procés. I defensa que la dissolució del capitalisme ha de passar per la revolució científicotecnològica.

No és la primera vegada que des d'aquestes pàgines us parlem de la cooperació com a element profundament vinculat a la condició humana i als drets humans. Per a nosaltres, la cooperació també posseeix uns trets polítics que la fan aplicable (i reproduïble) a tots els àmbits de la vida. Ara, en plena segona onada de la pandèmia, quan les vides es precaritzen a velocitats vertiginoses, toca treballar en aquesta nova societat que està per venir, hem de cooperar també en l'àmbit de la tecnologia, escurçar la bretxa digital i no deixar que ningú es quedi enrere.

IX Fira d'Economia Solidària de Catalunya

ARRENCA LA FESC2020!

Més de 60 activitats de diferents tipus (tallers, concerts, xerrades i més) ompliran d'AirFESC les gairebé quatre setmanes que dura la IX Fira d'Economia Solidària de Catalunya. Del 23 d'octubre al 22 de novembre ofereixen pràcticament una activitat diària relacionada amb l'ESS i la transició ecosocial.

Els dies entre setmana hi ha dues propostes, a les 17.30 i a les 19 h. Abans, a les 15 h, s'han programat les activitats vinculades al Fòrum Social de les Economies Transformadores (FSMET), que es desenvolupa sota el paraigua de la FESC 2020.

A banda d'aquestes propostes, també proposen un seguit d'activitats al web de la fira amb l'etiqueta FESCmplada. Es tracta de xerrades que s'organitzen des de la mateixa base social de la XES i que no estan estretament vinculades al tema central de la fira, la transició ecosocial.

El primer cap de setmana d'activitats presencials, previst del 23 al 25 d'octubre, va ser suspès davant les noves restriccions anunciades per la Generalitat de Catalunya a causa de la crisi de la COVID-19. En funció de com evolucionin els esdeveniments, l'organització anirà informant sobre què passa amb la resta de convocatòries presencials previstes.

La tarda del divendres 23 d'octubre es va emetre en directe a fesc.xes.cat la conversa «Filosofia de prat i de garatge. Com estem vivint els temps que corren?», amb Jeromo Aguado, activista de Vía Campesina, i Marga Padilla, programadora i activista del programari lliure. A continuació, va tenir lloc el concert d'Ebri Knight, grup maresmenc constituït formalment com a cooperativa.

+ info: <https://fesc.xes.cat> i www.transformadora.org

Jornada sobre centres de documentació en economia social i 30è aniversari del CIDECE

El proper 19 de novembre, en modalitat virtual, el **Centre d'Informació i Documentació Europea d'Economia Pública, Social i Cooperativa (CIDECE)** organitza una jornada sobre centres de documentació en economia social en la qual participa Mar Masip, responsable del Centre de Documentació Cooperativa de la Fundació Roca i Galès.

Amb la jornada es pretén crear un espai d'intercanvi i comunicació d'experiències entre centres de documentació internacionals, espanyols i valencians, l'àmbit de treball dels quals s'inclou dins dels camps del sector cooperatiu i de l'economia social. A més, s'hi presentarà la Biblioteca Virtual del CIDECE i el Directori d'investigadors de CIRIEC-Espanya.

Durant la jornada se celebrarà el 30è aniversari del Centre d'Informació i Documentació Europea d'Economia Pública, Social i Cooperativa (CIDECE), el centre de documentació adscrit a l'IUDESCOOP (Institut Universitari d'Economia Social i Cooperativa) de la Universitat de València i a l'associació científica CIRIEC-Espanya, i també es presentarà el Directori d'Investigadors en Economia Social del CIRIEC.

La jornada s'adreça a professionals de la documentació i responsables de biblioteques o centres de documentació, tècnics d'administracions públiques, federacions, cooperatives, associacions i altres entitats de l'economia social. També a professionals que es dediquen a la docència i a la investigació, a estudiants i a altres persones interessades en l'economia social.

+ info: www.uv.es/cidece

NOU INFORME: Les infraestructures digitals de les economies del comú

El 28 d'octubre s'ha presentat a la FESC un nou informe sobre l'estat del mercat social tecnològic i de l'ús de les TIC per part de l'economia solidària a Catalunya el 2020. L'estudi s'emmarca en el projecte «Passa't al FLOSS», que impulsa la cooperativa tecnològica Colectic amb la col·laboració de la Xarxa d'Economia Solidària (XES) a través de Pam a Pam.

L'informe *Les infraestructures digitals de les economies del comú* posa de manifest que l'economia solidària té deures pendents respecte a l'ús d'eines digitals i vol servir de marc de referència per establir estratègies perquè s'apropi als comuns digitals. Per una banda, mostra que les iniciatives tecnològiques de l'ESS són agents clau en la producció i ús d'eines lliures, però, per l'altra, es fa palès que no hi ha un ús generalitzat d'aquestes per part de la resta d'entitats del moviment.

Així doncs, l'informe assenyala que les entitats que produeixen tecnologies dins l'ESS aposten pel programari lliure i els comuns digitals. A més, el 81 % d'aquestes destina temps i recursos a formar-se i desenvolupar noves tecnologies. En canvi, les dades constaten que la majoria d'entitats de l'ESS es resisteix a la migració cap al programari lliure, tot i el ventall d'eines que s'ofereixen des del mateix moviment: el 70 % utilitza Windows com a sistema operatiu principal, el 91 % que utilitzen una eina comercial d'emmagatzematge al núvol fan servir Google Drive i el 81 % només utilitza programari privat per treballar amb documents col·laboratius.

El principal repte que planteja el treball és comprendre el pes i la importància de les eines digitals en el funcionament i la gestió dels projectes i alhora repensar quin ús en fem. L'estudi conclou que la majoria d'entitats fan servir plataformes digitals; ara cal que comparteixin la responsabilitat de desenvolupament d'aquestes eines juntament amb les entitats tecnològiques del moviment.

L'informe es pot descarregar als webs de Colectic (colectic.coop) i de Pam a Pam (pamapam.org).

RECONeixEMENT A ANTONI GAVALDÀ: DIDÀCTICA, HISTÒRIA, COOPERACIÓ I JUSTÍCIA SOCIAL

AJORNAT FINS NOU AVÍS

El proper 6 de novembre, entre les 10 i les 13 h, la Universitat Rovira i Virgili organitza un acte de reconeixement al professor de didàctica de les Ciències Socials, Antoni Gavalrà i Torrents, recentment jubilat.

Antoni Gavalrà és patró de la Fundació Roca Galès des de maig del 2000.

En el camp de la recerca, Antoni Gavalrà és autor d'obra extensa en dos àmbits: història contemporània i didàctica de les ciències socials. En el primer camp, individualment, ha publicat diversa obra de temàtica social referida a política, economia, sociologia, història educativa, agrarisme i sindicalisme, així com de crítica històrica. Col·lectivament també ha publicat en infinitat d'obres de referència.

En el segon camp, una línia de recerca ha estat la didàctica de la història local plasmada en diverses obres publicades, així com articles en publicacions de referència.

Des de l'any 2005 dirigeix la col·lecció de llibres *Cooperativistes Catalans*, editada per Cossetània i la Fundació Roca i Galès. L'objectiu d'aquesta col·lecció és estudiar i difondre la vida i l'obra de les persones que han forjat el cooperativisme català en les seves múltiples varietats al llarg de la història dels segles XIX i XX, i percebre de quina forma incidiren en l'estructura cooperativa i en l'àmbit socioeconòmic en què es van moure. Pretén, doncs, posar al descobert persones vinculades al cooperativisme sovint poc estudiades o que resten en l'oblit.

A banda de dirigir la col·lecció *Cooperativistes Catalans*, també és autor dels volums *Josep M. Rendé i Ventosa* (2005), *Benet Vigo i Trulls* (2007) i *Josep Roig i Magrinyà* (2018), volums 1, 7 i 30 respectivament, de l'esmentada col·lecció.

Adeu al cooperador, advocat i activista Josep Maria Gasch i Riudor

El 28 d'octubre ens ha deixat Josep Maria Gasch i Riudor, advocat i fundador de la cooperativa Col·lectiu Ronda. De tarannà generós, compromès, lluitador, treballador incansable i activista social, aquest 2020 havia fet els 80 anys.

L'any 2017 la Fundació Roca i Galès el va reconèixer i homenatjar juntament amb les companyes fundadores de la cooperativa Col·lectiu Ronda, amb l'atorgament del 25è Premi Jacint Dunyó, de cooperativisme i economia social i solidària, dins el Premis Fundació Roca Galès 2017.

Catalunya, TERRA COOPERATIVA

Si esteu interessades a portar l'exposició **Catalunya, terra cooperativa** a la vostra població o entitat demaneu informació per correu electrònic a: biblioteca@rocagales.cat

e/s Premis economia social

als millors treballs de Fi de Grau, Fi de Màster o Postgrau

Lliurament dels premis economia social: al tercer sector, l'economia social i les cooperatives es donen la mà amb el món universitari.

%

economia social

AGENDA DE L'ESDEVENIMENT

10h Recepció d'inscrites

10.15h Benvinguda institucional a càrrec de Josep Vidal i Fàbrega, Director General d'Economia Social, el Tercer Sector i les Cooperatives

10.30h Conferència amb Carlos Taibo, catedràtic i escriptor, sobre "Colapso i Transició Ecosocial"

11.15h Documental "La Trama Justa", de Miquel Carrillo

12h Conferència amb Koldo Saratzaga, exdirector d'Inzar i consultor

12.45h Entrega de premis

13.15h Cloenda

DIVENDRES 20 DE NOVEMBRE DE 2020

a les 10 h a La Llaialtat Sant Joan, carrer d'Olzinelles 31, Barcelona. Cal inscripció prèvia.

*Allotjament limitat (cooperatives i entitats)

PROMOCIÓ 2020

Per a una subscripció a la revista Cooperació Catalana (30€).
Obsequi d'un exemplar del llibre **Catalunya, Terra Cooperativa**

Subscripcions: <http://www.rocagales.cat/publicacions/cooperacio-catalana/>

www.rocagales.cat cc@rocagales.cat 932 154 870

Catalunya, terra cooperativa

LES COOPERATIVES DE PLATAFORMA: TECNOLOGIA ORIENTADA AL BENESTAR DE LES PERSONES

Confederació de Cooperatives de Catalunya
@CooperativesCAT

Els darrers mesos estem observant com la crisi provocada per la Covid-19 fa que els governs i la UE, en els plans de recuperació econòmica, situïn la digitalització i el desenvolupament de l'economia de les plataformes al capdavant de les prioritats d'inversió.

En aquest context, es fa palesa la preocupació per la manera en què les plataformes digitals han alterat la forma en què les persones es mouen, consumeixen, viatgen..., a punt de *plataformitzar* gairebé qualsevol aspecte de la vida de les persones, sense contemplacions ètiques, incloent-hi els més sensibles: opinions personals, activitats diàries i funcionament de les democràcies. Les pràctiques més depravades de l'economia de plataforma transformen l'accés als recursos, a les dades i als territoris; contribueixen al deteriorament de les condicions laborals i a l'ocupació de qualitat, i eviten drets com l'accés a la protecció social, el diàleg social, la formació o la igualtat d'oportunitats. Sorgeixen nous monopolis que amenacen els teixits econòmics locals. Són models que tendeixen a eludir les lleis laborals, fiscals i de competència.

Amb l'objectiu de servir els territoris i el teixit productiu local, i de salvaguardar els drets i les obligacions laborals, en diversos es-

tats europeus, també a Catalunya, sorgeixen les anomenades cooperatives de plataforma. Tenen uns valors i unes pràctiques que les fan diferents: governança democràtica, cooperació i mutualització, vincles territorials, un repartiment just del valor creat, una cura particular del benestar dels usuaris, ús ètic de les dades, atenció específica a la millora de la utilitat social i la protecció del medi ambient, i cooperació entre projectes. Contribueixen a la creació de llocs de treball dins del sector digital, però també fora d'aquest: tenen el potencial i l'objectiu de reforçar les empreses locals i les microempreses en lloc de destruir-les; per tant, promouen la diversitat de productes i els serveis i l'arrelament territorial.

Davant d'aquesta diferència marcada, les pimes, la societat civil i els governs han de ser conscients de les cooperatives de plataformes i promocionar-les, fomentar-les i cooperar-hi com a eina que els ajudi a desenvolupar les seves pròpies activitats, productes i serveis, però també com a mitjà per establir associacions, crear i mutualitzar coneixement i altres tipus de recursos. I és que digitalitzar o plataformitzar no s'ha de considerar com un fi en si mateix: si el propòsit del progrés tecnològic no es basa en el benestar de les persones, millor ho deixem estar.

Magroc cooperativa, atenció precoç i multidisciplinària a la infància

Les cures, fonament i eix de la vida, de la reproducció i també de la producció. Una evidència que les restriccions a la vida laboral i a l'activitat i les relacions socials, imposades com a mesures de control de la pandèmia, han posat en primer pla i que exigeix repensar-ho tot. La cooperativa Magroc treballa en l'atenció precoç a infants.

Pep Valenzuela
@pepvalenzuela

Marta Méndez, presidenta, i Núria Oñoro, sòcia fundadora de Magroc, SCCL.

L'atenció precoç a infants de 0 a 6 anys amb dificultats o necessitats especials en el desenvolupament és la feina de l'equip de psicòlogues, logopedes, fisioterapeutes, neuropediatres, treballadores socials, psicomotricistes i psicopedagogues que conformen la cooperativa Magroc i Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP Magroc) de Terrassa, en actiu i creient des de fa més de quinze anys.

Els CDIAP, dels quals és titular la Generalitat de Catalunya, conformen una xarxa pública gestionada territorialment per diferents empreses de forma concertada, i Magroc n'és responsable del que atén la major part de població de la cocapital vallesana, des del 2003. Aquesta és la «feina quasi exclusiva en aquest moment», matisa la Núria Oñoro, psicòloga, sòcia fundadora i amb responsabilitats de gerència actualment, «però fem també una petita part de docència per a professionals d'escoles bressol, que promou la Diputació de Barcelona, i el curs de l'escola d'estiu del Vallès

que organitza l'Associació de Mestres Alexandre Galí amb la UAB, al voltant de la detecció i prevenció de l'autisme».

Prevenció a les escoles bressol públiques i privades i a pediatria, en les quals Magroc té una professional referent per observar i detectar els casos susceptibles o amb risc de trastorn. Això en el context d'un programa d'acompanyament a la criança per a famílies, que complementa l'assistència, informa la Marta Méndez, tècnica psicopedagoga i logopeda, així com presidenta de la cooperativa. Aquest acompanyament es fa a través de tallers amb temes com els jocs i les joguines, la gestió dels límits, els contes o el control d'esfínters, i acompanyament general.

En resposta a les demandes que arriben de pediatria, de l'escola o de l'EAP, de les escoles bressol i també dels serveis socials municipals i per iniciativa de les famílies, l'equip fa una valoració, un diagnòstic i proposa tractament, que pot ser individual o grupal. «Aquí hi ha el punt fort

MAGROC

MAGROC

MAGROC

de l'atenció precoç», emfasitza la Marta, «en l'atenció multidisciplinària dels casos, la intervenció des de la globalitat, no només de mirades sobre la criatura, també del tractament amb la família, ja que considerem que el desenvolupament està lligat al vincle».

Es fan cooperativa

Davant la possibilitat de fer un projecte, recorda la Núria, un grup de cinc professionals van decidir ficar-s'hi: «La forma cooperativa era predominant en el sector i van anar endavant, tot i no tenir experiència en aquest camp». Però, certament, van trobar el seu lloc. «Ens hem anat introduint, som sòcies de la FCTC, participem als grups de treball de la sectorial d'iniciativa social i també amb les cooperatives i entitats de l'ESS de Terrassa; potenciem, a més, la intercooperació en tots els consums i serveis possibles». Participen, al mateix temps, en el programa d'apadrinament de la Federació.

Així doncs, el treball en xarxa, entre iguals, fer comunitat, és l'horitzó i el terreny d'intervenció, tant en l'àmbit professional com de les relacions com a empresa i entitat. «Valorem molt el treball en xarxa i fem així moltes coses, tot i que la nostra prioritat és l'atenció a les famílies, i això ens obliga a regular molt el temps», afegeix la Núria. Magroc participa també en les taules municipals de Salut Mental, Capacitats Diverses i Infància, que són espais de participació ciutadana, als quals cal afegir la Xarxa 0-6 de districtes, amb els serveis municipals. De fet, amb l'Ajuntament de Terrassa la col·laboració és estreta i bona, diu la psicòloga, i destaca l'acord per a la utilització d'un espai a l'escola bressol Tabalet, on es fan tractaments. A més, també són membres de la junta de la UCCAP (Unió Catalana de Centres d'Atenció Precoç).

La titularitat del servei, com s'ha dit, és de la Generalitat. «El departament responsable, que ha canviat algunes vegades de nom, marca les

Sessions d'atenció i cura d'infants per part de Magroc.

directrius bàsiques, però després cada entitat dona el seu toc en el territori, amb els recursos que tenim», explica la Marta. El concert estableix la necessitat de coordinar-se amb l'entorn, «però d'una manera genèrica: com i quant fas, depèn de cada CDIAP», matisa la Núria. En general, són serveis i organitzacions molt compromesos, i amb la Covid-19 s'ha demostrat, amb la ràpida

“

Una professional de Magroc a les escoles bressol i a pediatria observa i detecta els casos susceptibles o amb risc de trastorn.

“

La implicació en la FCTC, la sectorial d'iniciativa social i amb les cooperatives i entitats de l'ESS del territori és part fonamental del projecte.

readaptació organitzava i tècnica, que encara dura: «no s'ha parat de treballar ni un sol dia», subratlla.

Tot plegat, en un context de reducció relativa del finançament, que preocupa les professionals. Segons la UCCAP, des del 2011 no han augmentat els recursos, però la demanda no ha parat de créixer. «Ara», apunta la Marta, «el repte és com atendre amb els mateixos recursos de fa molts anys una demanda que s'ha multiplicat. Aquest és el gran repte». Magroc ho aconsegueix resoldre amb innovació: des del 2012 tenen una ISO per un sistema de gestió de la qualitat que es millora constantment, amb enquestes periòdiques a les famílies, a les treballadores i a entitats relacionades. Cada any es revisa el sistema i s'ajusta amb propostes de millora.

Les cooperativistes destaquen un altre punt: a l'equip, de 25 treballadores, només hi ha un home. «Això ens dona una perspectiva particular a l'hora de tractar qüestions com la conciliació laboral», argumenta la Núria, «i tenim una gran flexibilitat laboral pel que fa a horari i altres temes».

En l'apartat de qüestions pendents, però, hi ha la «dependència

total» de la Generalitat, es planyen la Marta i la Núria. «Això ens genera reflexions», afirmen, «però sense conclusions fins avui, el debat està sobre la taula». Magroc ha de presentar-se periòdicament al concurs per renovar la gestió. «Les treballadores continuarien de totes formes», informa la Marta, referint-se als mecanismes de protecció de les treballadores en els concursos, com és la subrogació. «Una altra cosa seria la cooperativa».

En tot cas, això ha fet més fàcil el funcionament. Per començar, van haver de demanar alguns ajuts i subvencions per infraestructura. Després, però, cap finançament més. És clar que, tot plegat, perquè hi posen una forta dosi de «prudència i molta previsió», afegeix la Marta.

En tot cas, molt important, destaquen que tot es decideix amb una àmplia participació. A banda de les assemblees generals anuals, on es fa el balanç global, Magroc convoca assemblea cada dos o tres mesos per garantir la participació de tothom en els processos de debat i decisió. Aquí una eina clau és el mapa estratègic de l'empresa (creat amb la cooperativa Vector5), en què es van vinculant temes i objectius, un

Un dels espais de treball de la cooperativa.

dels quals, molt treballat arran de la celebració del quinze aniversari, el febrer del 2019, va ser «fer veure que som cooperativa, alhora que CDIAP».

Fan també la «setmana blanca», de treball intern amb tothom. Jornades de reflexió una mica allunyades de les urgències del dia a dia, per «generar més comunicació interna i cohesió de l'equip», explica la Marta: «Ho necessitem, perquè la pressió assistencial i emocional ens imposa un ritme molt accelerat que, de vegades, no et deixa temps per reflexionar».

“

La «dependència quasi total» de la Generalitat és una qüestió que genera reflexió, un debat que està sobre la taula.

Eudald Carbonell

«El lideratge és la cosa més antihumana que hi ha»

Un personatge històric que voldries conèixer: Aristòtil.

Una lectura imprescindible: *Què és la vida?*

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir: No en segueixo cap.

No podries viure sense: Amor.

Encara tens pendent: Acabar de fer-me vell.

El cooperativisme és: El més important de les relacions socials de producció.

Eudald Carbonell (Ribes de Freser, 1953) és un dels arqueòlegs més prestigiosos i amb més projecció, que treballa en els principals jaciments del món per investigar l'origen de les primeres poblacions humanes. Parlem amb ell del passat, però també de la situació actual generada per la pandèmia de la Covid-19 i de com hem de fer front al futur.

Sara Blázquez
@SaraBlazquez

66

«Un sistema, quan no és capaç de solucionar les contradiccions que genera, és que està morint.»

Durant els últims mesos hem viscut moltes contradiccions. El confinament, les mascaretes, la distància de seguretat van en contra de la socialització de l'espècie humana?

Estem vivint un procés de dessocialització, però per altra banda estem gaudint d'un increment molt important de sociabilitat, perquè s'està socialitzant la tecnologia. És a dir, tenim una contradicció pròpia de l'evolució de la nostra espècie. Què passa quan hi ha un procés de dessocialització? Hi ha un procés de desarticulació del nostre context fonamental, que són les relacions humanes, que van de les interaccions biològiques a les interaccions ecològiques, socials i culturals. Vivim un procés molt interessant, perquè a sobre hi ha un procés d'incertesa, que, històricament, són els més importants perquè és quan es produeixen els canvis i les transformacions de l'espècie. Ens movem en un ambient que pot propiciar aquestes transformacions que la nostra espècie necessita.

Ha guanyat molt pes l'ús social de la tecnologia. Què en pensa?

Jo fa molts anys que escric sobre la socialització tecnològica. El que ens fa humans, precisament, és aquesta socialització, perquè els humans, respecte als altres primats no humans, el que fem és utilitzar la tècnica i la tecnologia en les nostres interaccions. Com més utilitzem la tecnologia, i més la socialitzem, més ens permetrà anar ràpids en la humanització de l'espècie, molt en contra del que pensa molta gent, que encara viu un ambient antitecnològic, propi de la desinformació i de no saber exactament què vol dir ser humà. Humanitzar significa utilitzar socialment la tecnologia, però amb la nostra consciència crítica en l'espècie. La tecnologia també servirà molt per a la desglobalització. La gent comen-

ça a entendre que la globalització ha estat un error evolutiu humà, i el que falta en aquest moment és una planetització, i no una globalització. Una planetització propicia trencar la uniformitat i entendre la diversitat com una forma d'integració evolutiva. La tecnologia ha de servir per desglobalitzar.

Diu que fa anys que hauríem de tenir un protocol universal per fer front a la pandèmia (i altres epidèmies). Què suposa el fet de no tenir-lo?

Com passa amb la globalització, no hi ha protocols de res, només hi ha protocols de consum i d'excedents, en els quals les classes que no són inclusives aprofiten aquests excedents per créixer i per crear desigualtat i falta de distribució de riquesa entre l'espècie. Una planetització, el primer que hauria de fer, és generar aquests protocols, a partir de les diferències i de la diversitat humana que hi ha al nostre planeta. Ens servirien per defensar-nos tant dels atacs socials i ideològics entre nosaltres, com també dels atacs del creixement i de la pèrdua de diversitat de la naturalesa amb la qual nosaltres hi hem intervingut molt. Tot està lligat a la pèrdua de diversitat.

Com haurien de ser aquests protocols?

S'han de basar en una sèrie de qüestions, començant per allò més fonamental que és l'individu, fomentar la individualitat col·lectiva, és a dir, que l'individu aportí en la construcció col·lectiva i de forma convergent totes les energies i capacitats que té, en lloc que se'l col·lectivitzi i se'l faci funcionar com en un ramat. Que l'individu comparteixi energia, és a dir, fomentar l'individu com a estructura competent i no competitiva. El segon element és trencar amb la competitivitat, que no ens porta a ser més competents, sinó a ser més competitius

i, consegüentment, destruïm els mitjans. Hauríem de construir estructures que eliminessin els lideratges. El lideratge és la cosa més antihumana que hi ha, perquè prové del nostre patrimoni de primat animal i jeràrquic. S'han de trencar les jerarquies en les interaccions humanes i funcionar més pel coneixement, pel pensament, per la intel·ligència, per la nostra capacitat crítica, que no per les jerarquies animals, que són coses del passat de la nostra pròpia evolució. És un protocol de transformació, no de regeneració. A l'espècie no li cal regenerar-se, però sí transformar-se perquè estem caminant molt ràpid cap al posthumanisme. Hem de ser capaços de posar les primeres pedres d'aquesta nova forma de comportament. En el fons, és una forma de deshumanització. No es tracta d'humanitzar-nos més, sinó de completar la humanització. A partir dels protocols es podrien fer les regles.

Als jaciments arqueològics es troben indicis d'epidèmies a la prehistòria, també?

N'hi havia, tots ho sabem. N'hi ha de documentades, la primera fa uns 5.000 anys, que va venir d'Àsia, de les estepes, i en alguns llocs va exterminar les poblacions. La gran pandèmia romana, que també va matar milions de persones, i també coneixem la pesta bubònica, la medieval, que en alguns llocs va arribar a fer desaparèixer tots els grups. Hi ha proves arqueològiques que aquesta epidèmia va fer que no es plantessin els camps durant molts anys. Les pandèmies formen part d'un procés humà, el que és veritat és que som més de 7.000 milions d'humans, que contribuïm molt ràpidament que es generin escenaris de pandèmia en trencar la diversitat i les interaccions que la mateixa naturalesa, per selecció natural, estava regulant.

Ha dit que s'ha d'aturar la globalització, generar consciència crítica i incrementar la sociabilitat dels grups. Què vol dir?

Necessitem una educació que no es basi en valors, els valors tenen molt poc sentit, perquè és una cosa prehistòrica, de quan encara érem analfabets i no hi havia una consciència ni una capacitat de socialització. S'ha de treballar per consciència, no per valors. Això vol dir dotar la gent d'esperit crític i que la gent s'organitzi de forma competent i de forma diferent de la que estem organitzats. No hi ha d'haver estats, hi ha d'haver el que convingui per a l'evolució de l'espècie. El que no hi ha d'haver és un poder que totalitzi les relacions individuals i col·lectives, i que pensi en la uniformització del planeta. El que s'ha de

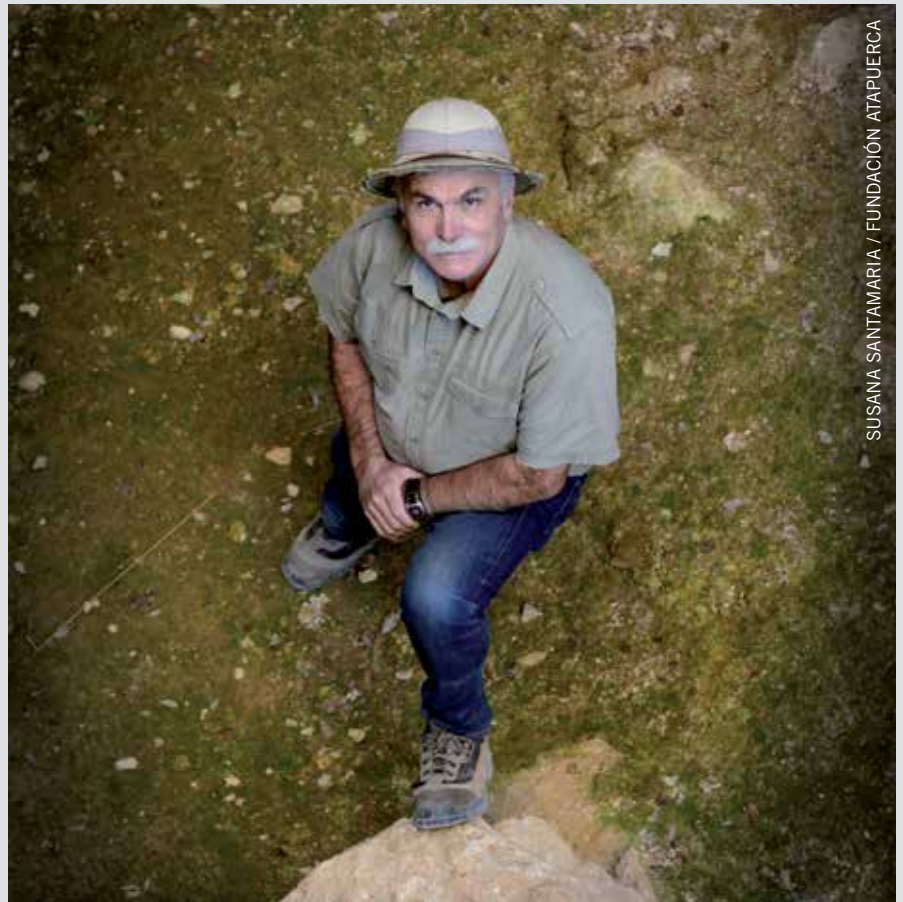
fer és educar en els criteris de planetització, de fomentar la identitat perquè hi hagi diversitat. El petit i el gros formen part d'una estructura on hi ha molta informació, i aquesta informació és la memòria del sistema. Si homogeneïtzem la memòria del sistema, el que fem és perdre tota l'experiència que ha arribat fins ara de l'espècie, tant de tipus ecològic, com social, com cultural. Hem de guardar informació per als canvis que puguin venir per poder assajar diferents formes d'evolució. Quan haguem evolucionat, molt probablement podrem integrar la diversitat. Encara som uns micos poc capaços d'integrar aquesta diversitat.

Vostè aposta per sistemes de cooperació i organització molt més horitzontals i de consens, com és el cas de les iniciatives d'economia social i solidària. Per què?

Jo em baso molt en els conceptes que un dels economistes més importants de la història, Georgescu Roegen, de la bioeconomia, va explicar. Les regles de tipus crític per al funcionament d'una economia, tenint en compte tots els cicles econòmics, tant els que estan lligats amb la manipulació, explotació i transformació, com la mateixa naturalesa i la seva recuperació. Aquest concepte de bioeconomia és fonamental per entendre la cooperació entre els humans per a l'organització d'aquestes estructures.

I creu que aquesta pandèmia ens ha fet reflexionar i anem cap a aquest tipus d'organització? Que el capitalisme ha caducat?

Un sistema, quan no és capaç de solucionar les contradiccions que genera, és

SUSANA SANTAMARIA / FUNDACIÓN ATAPUERCA

Eudald Carbonell en un jaciment de la serra d'Atapuerca.

que està morint. Com a historiador sé que això passa amb els imperis, amb les formacions socials... I ara està passant amb una formació social com el capitalisme, que és una cosa fòssil, que va néixer

per evolució de l'aplicació de la ciència, la manufactura, però que la revolució científicotecnològica està enterrant. Té molta càrrega biològica, de competitivitat. El capitalisme ha col·lapsat. Això que estem veient ara són les fases de col·lapse, primer perquè és vell i segon perquè no soluciona els seus problemes. I estan naixent formes alternatives d'organització que tenen en compte el consens humà i el coneixement i el pensament, i no només la lluita de classes i la selecció natural. Agafem les regnes de la nostra evolució.

Diverses entitats de l'economia solidària plantegen un Pacte per una Economia per la Vida per reivindicar polítiques transformadores per la democràcia econòmica, la salut col·lectiva i la transició ecosocial. Com ho veu?

Tot el que jo explico és el paraigua conceptual, no pots fer un canvi només establint conceptes subalterns amb estratègia de tipus històric. Ara fa falta discutir aquests conceptes: increment de sociabilitat, cooperació, individualitat col·lectiva, etc. I començar a desenvolupar un marc que abasti tot això, des de la bioeconomia i la consciència crítica de l'espècie.

“

«Estan naixent formes alternatives d'organització que tenen en compte el consens humà i el coneixement i el pensament, i no solament la lluita de classes i la selecció natural»

El naixement de l'ESS com a subjecte polític

Jordi Garcia Jané
@adeucapitalisme

Una de les diferències entre la manera com està reaccionant l'economia social i solidària (ESS) a la crisi que vivim, en comparació amb com ho va fer a la de 2008, és que ara és més proactiva i, en concret, que en la crisi actual intenta esdevenir un actor sociopolític en matèria, no només de foment de l'ESS, sinó també de política social i econòmica en general. És a dir, convertir-se en un subjecte polític que planteja propostes i genera acció col·lectiva dirigides a la societat en general, als altres moviments socials transformadors, a altres agents socioeconòmics i als poders públics.

Assumir aquest rol reflecteix la maduresa que està assolint l'ESS i constitueix un requisit imprescindible perquè pugui desenvolupar tot el seu potencial transformador; però cal ser conscients que fer aquest salt no serà fàcil i que el moviment d'ESS haurà d'aprendre a gestionar les inevitables tensions que provocarà, tant externes com internes.

El Pacte per l'Economia per la Vida, una proposta del company Ivan Miró assumida per l'AESCAT (Associació Economia Social Catalunya), independentment que fructifiqui o que finalment es quedi en proposta, constitueix una excel·lent mostra d'aquesta voluntat de les organitzacions representatives de l'ESS catalana per impulsar transformacions socioeconòmiques generals que, transcendint la defensa dels seus interessos com a àmbit, donin resposta als tres grans reptes que tenim com a humanitat: la pobresa, la desigualtat i la crisi ecològica.

Una ESS enfortida

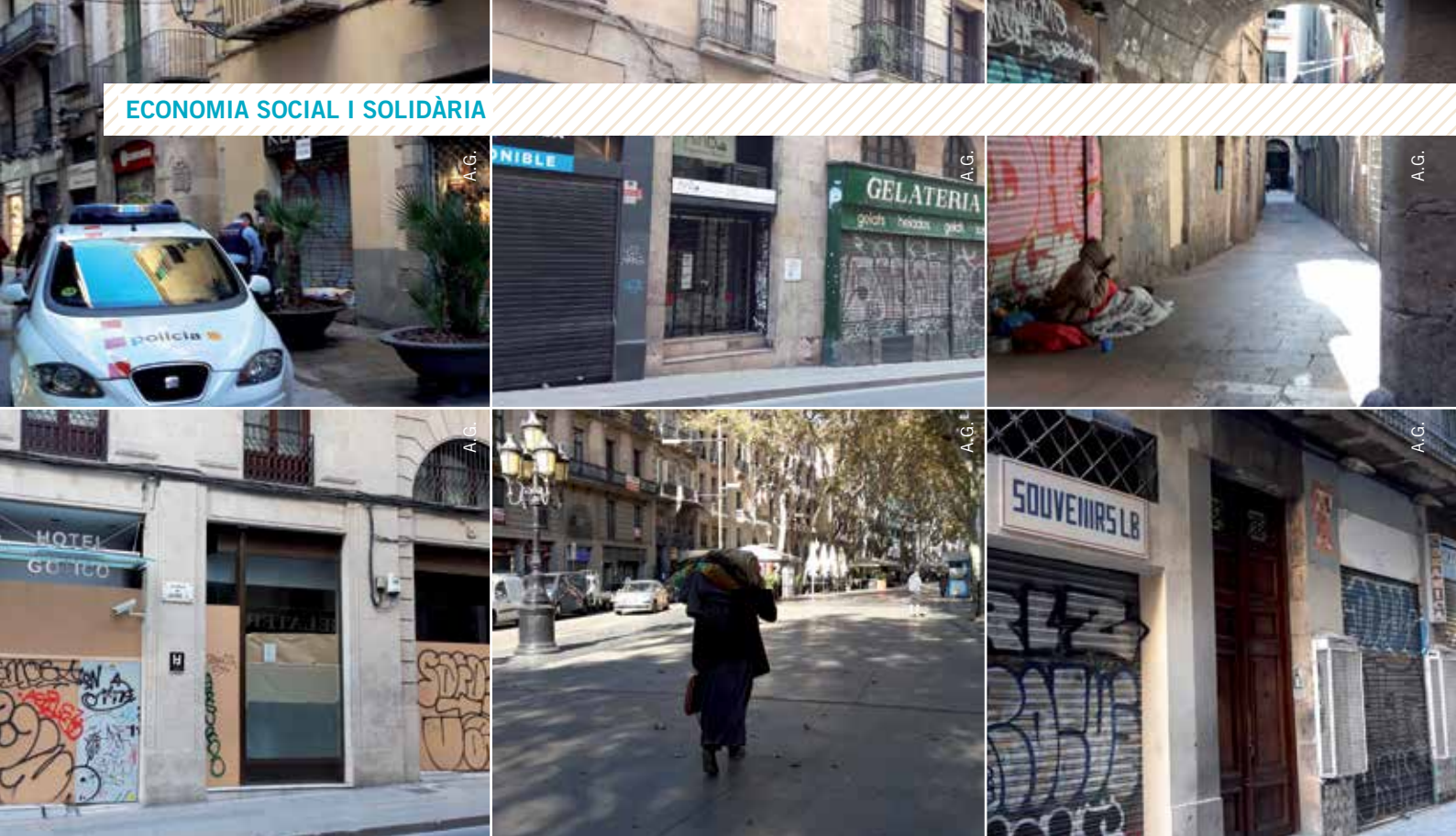
Per què l'ESS catalana està ara en condicions de provar de donar aquest salt? Al meu entendre, hi han influït com a mínim cinc

factors. El primer és que l'ESS és més forta que fa una dècada, sobretot perquè compta amb referents d'èxit en molts sectors d'activitat. El segon factor és que les seves empreses i entitats tenen més consciència de ser diferents de l'empresa mercantil privada i fins i tot d'estar en camí de ser una alternativa, o part d'una alternativa, a l'empresa i l'economia capitalistes; en qualsevol cas, cada dia tenen més clar que no són un mer complement a l'economia avui dominant. I el tercer és que l'ESS ha guanyat reconeixement social.

L'ESS ara és més proactiva i, en la crisi actual intenta esdevenir un actor sociopolític en matèria, no només de foment de l'ESS, sinó també de política social i econòmica en general

El quart factor és que gaudeix de la legitimitat que li dona ser objecte de política pública. És a dir, a diferència del període 2008-2014 en què les polítiques d'austeritat van reduir els pressupostos del govern central i dels autonòmics destinats a la promoció de cooperatives de treball i agràries, i societats laborals,¹ avui tenim elements per pensar que, en aquesta crisi, l'ESS serà més ben tractada: a escala del govern central, l'aprovació de l'Estratègia Espanyola d'Economia Social 2018-2020, per exemple; a escala de la Generalitat, la trajectòria seguida des de 2016 (xarxa d'ateneus cooperatius,

subvencions per a projectes singulars d'ESS, procés per fer la llei d'ESS...), i a escala d'ens locals, molts ajuntaments catalans, amb Barcelona al capdavant, han dut a terme per primera vegada política pública d'ESS, és a dir, han promogut totes les seves branques i no sols l'han utilitzat com a eina d'autoocupació, tal com feien abans.² En qualsevol cas, la política pública d'ESS ha atorgat a aquest àmbit la legitimitat per ser més propositiva i intervenir en els problemes generals. Fins i tot diria que l'ha obligat a ocupar-se i preocupar-se pels grans reptes socials més enllà de fer-ho pels seus legítims interessos com a àmbit.

Hotels tapiats, botigues tancades i batudes policials als sense sostre, al centre de Barcelona durant la segona onada de la Covid-19.

Per últim, el cinquè factor que, al meu entendre, explica que l'ESS estigui avui formulant propostes generals de política econòmica i social, és que està més capacitada per fer-ho: disposa d'un corpus teòric propi i relacionat amb les economies crítiques, i a més la presència de les seves empreses i entitats en els sectors econòmics més variats (l'habitatge a través del cooperativisme en cessió d'ús, el crèdit a través de les finances ètiques, els serveis socials a través del tercer sector social, l'alimentació a través del consum i la producció agroecològica, l'energia a través de les cooperatives de consum d'energies renovables, etc.) li permet posseir uns coneixements per embastar propostes alternatives de caràcter global que probablement fa una dècada no tenia.

Inspiració quebequesa

Com tot, l'intent de les organitzacions representatives de l'ESS per convertir-se en subjecte polític no sorgeix tampoc del no-res. Que ara tracti d'exercir d'actor sociopolític s'explica per l'evolució d'algunes actuacions anteriors, com la pràctica d'aquests darrers anys de confeccionar llistes de mesures de suport a l'ESS abans de cada procés electoral o l'amplitud temàtica de les FESC, i s'explica també pel seu coneixement d'experiències similars en altres latituds, en concret, l'experiència de l'economia social del Quebec.

És a dir, en la proposta de Pacte d'Economia per la Vida trobem importants similituds amb la manera com l'ESS quebequesa es va incorporar a la concertació social del seu país. Va ser a la Cimera per l'Economia i l'Ocupació que el govern quebeques va convocar el 1996. L'objectiu de la reunió era adoptar una sèrie de transformacions i de compromisos que traguessin el país de la

profunda crisi en què estava sumit, i la incorporació de l'economia social i d'alguns moviments socials a la taula no va ser pas regalada sinó guanyada per les intenses mobilitzacions populars de l'any anterior, entre elles la coneguda Marxa pel Pa i les Roses. Fins aleshores, en aquesta mena de trobades només participaven govern, patronal i sindicats. Finalment, la inclusió de l'ESS en el procés de concertació va donar grans fruits, tant per al país en general com per a l'àmbit, i és el que va permetre crear el 1999 Le Chantier de l'Économie Sociale.

La crisi que patim,
sanitària, de cures i
econòmica, té com a
mar de fons una crisi
molt més profunda
encara, una crisi de la
civilització patriarcal-
capitalista-productivista

Propostes per protegir de la crisi l'ESS

Avui, davant la crisi que patim, que podem caracteritzar de crisi sanitària, de cures i econòmica en primer terme, però tenint com a mar de fons una crisi molt més profunda encara, una crisi de la civilització patriarcal-capitalista-productivista (manifestada també com a crisi ecològica, política i cultural), l'ESS ha plantejat en aquests mesos dos blocs de propostes.

D'una banda, trobem les propostes per protegir de la crisi l'ESS i perquè sigui una peça rellevant per sortir-ne. En aquest bloc trobem, per exemple, les «Mesures extraordinàries per afrontar l'impacte econòmic i social de la Covid-19 a les entitats i empreses d'economia social d'àmbit estatal», de CEPES. Esmentem també el «Pla de Recuperació del Cooperativisme», formulat per la Confederació de Cooperatives de Catalunya, el qual consta de set eixos i 39 mesures concretes per atendre les necessitats més immediates a què han de fer front les empreses cooperatives i situar el cooperativisme en l'estratègia de reconstrucció econòmica del país.

Trobem també el «Pla de mesures urgents per a la reactivació econòmica del Tercer Sector Social de Catalunya», de la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya i la Confederació Empresarial del Tercer Sector Social, un pla que va ser parcialment acceptat per la Generalitat i plasmat en la signatura conjunta, el passat 31 de juliol, de l'anomenat Acord per una Catalunya Social. Es tracta de 80 propostes per reforçar el sistema de serveis i protecció social, i convertir-lo en un pilar fort de l'Estat de benestar; i per enfortir el sector social i millorar les seves condicions laborals.

Esmentem finalment les propostes de la XES, el «Pla d'Acció de l'ESS», que conté una bateria de mesures repartides segons la perspectiva temporal: un grup de mesures de xoc, per al curt termini, força similars a les de CEPES o la Taula del Tercer Sector; i un segon grup de propostes a mitjà termini, orientades a blindar la política pública d'ESS davant de possibles retallades i a crear mecanismes per situar l'ESS en la base d'un nou model productiu.

Les principals demandes d'aquest tipus que la XES dirigeix a les administracions són facilitar la cooperativització d'empreses a punt de plegar; donar suport la venda i comercialització dels productes i serveis de l'ESS; l'accés prioritari a la contractació pública i la generalització de la compra pública responsable; obrir noves línies de subvencions enfocades al manteniment i potenciació de l'àmbit; garantir la continuïtat dels processos posats en marxa per consolidar l'ESS com a prioritat estratègica de país; facilitar recursos per a les economies comunitàries i per a les dinàmiques d'ajuda mútua entre les organitzacions i col·lectius de l'ESS, i posar a disposició eines i mitjans d'assessorament de caràcter organitzatiu i estratègic per al teixit de l'ESS i perquè s'adapti a la crisi.

Propostes per canviar el model socioeconòmic

El segon bloc de propostes, plantejat per algunes organitzacions representatives de l'ESS, busca canviar el model socioeconòmic general i són, per tant, les que millor mostren aquest nou rol de subjecte polític que comença a adoptar el moviment.

En aquesta perspectiva hem de situar el Pacte per l'Economia per la Vida, però també la proposta de REAS, «14 eixos d'actuació i 86 mesures per a una 'nova normalitat' solidària, feminista i ecològica», i el document de la XES, «11 mesures per a la democratització econòmica i la transició ecosocial», ara en procés de desenvolupament. Aquest document ha de servir a la XES per enriquir la seva visió compartida com a organització, per construir una agenda ecosocial conjunta amb altres col·lectius i moviments socials, i naturalment per aportar continguts al Pacte per una Economia per la Vida, quan sigui el moment de fer-ho.

Algunes de les mesures per a la democratització econòmica i la transició ecosocial proposades per la XES són el desenvolupament del sector públic català (amb banca pública inclosa), participant les treballadores i usuàries en la seva gestió; la democratització i dignificació de les feines de cures; l'ús d'indicadors alternatius al PIB; la renda bàsica universal; la reducció de la jornada laboral i la derogació de la llei de la reforma laboral; una fiscalitat redistributiva i ecològica o, per descomptat, un paquet de mesures per fomentar l'ESS com a peça clau per a la reconversió de l'economia.

Per últim, la proposta del conjunt de l'economia social i solidària catalana d'un Pacte de País per una Economia per la Vida s'adreça, tal com diu el document de crida, «al sindicalisme, al

municipalisme, als moviments socials i veïnals, a les organitzacions d'autònoms, a les petites i mitjanes empreses, a les forces polítiques, al Parlament de Catalunya i al Govern de la Generalitat». L'objectiu ha de ser «erigir un Nou Model Econòmic basat en una Economia Plural Transformadora», un nou model econòmic que es desglossa en «un nou model productiu basat en la sobirania, la democratització, la relocalització, la mutualització, la redistribució de la riquesa i la transició ecosocial de les activitats econòmiques», «un nou model reproductiu que garanteixi universalment i democratitzi les tasques de cura» i «un nou model ecològic que fo-

menti la transició agroecològica, l'activitat agrària sostenible i la transició energètica, els circuits curts de proximitat, la sobirania alimentària o la mobilitat sostenible».³

De moment, el govern de la Generalitat ha signat un pacte de molta més curta volada, de volada gallinàcia podríem dir. És l'anomenat «Acord per a la Reactivació Econòmica», i els altres signataris són els «agents socials» de sempre: els sindicats majoritaris CCOO i UGT i les patronals PIMEC i Foment.⁴ Està vist que la proposta de Pacte per l'Economia per la Vida necessitarà sumar molts suports perquè se la tingui en compte, i aquesta és la tasca que l'AESCAT porta a cap en aquests mesos.

No serà gens fàcil sortir de la crisi actual amb més justícia, drets i sostenibilitat; les decisions que convé prendre toparan amb moltes resistències. Ni tampoc serà senzill consolidar l'ESS com a subjecte polític, capaç de proposar, mobilitzar i pactar al voltant dels grans reptes socials i el nou model socioeconòmic que necessitem. Però caldrà intentar-ho. Com va escriure l'antropòleg i activista gallec Emilio Santiago Muíño, en el seu llibre *Rutas sin mapa. Horizontes de transición ecosocial*, «Farem el que puguem, ens costarà un enorme esforç i no serà la victòria, però serà molt millor que la derrota»,⁵ i afegeixo jo, una derrota a la qual ens conduiria inexorablement tancar-nos dins la nostra closca i pensar que l'ESS pot créixer sense que transformem el marc social en què s'inscriu.

No serà senzill
consolidar l'ESS com a
subjecte polític, capaç
de proposar, mobilitzar
i pactar al voltant
dels grans reptes
socials i el sistema
socioeconòmic global.
Però caldrà intentar-ho.

Notes:

1: Chaves, Rafael; Savall, Teresa. «La insuficiencia de las actuales políticas de fomento de cooperativas y sociedades laborales frente a la crisis en España», *REDES-CO*, 2014.

2: Sobre la política d'impuls de l'ESS de l'Ajuntament de Barcelona en el període 2016-2019, podeu llegir Chaves, Rafael; Via, Jordi; García, Jordi: «La política pública de fomento de la ESS en BCN, 2016-2019», UNRISD (United Nations Research Institute for Social Development). Disponible al web de la UNRISD.

3: Podeu llegir el document de proposta de Pacte sencer i adherir-vos-hi al web de l'AESCAT: <https://economiasocialcatalunya.cat/pacte-per-la-vida/>

4: García Jané, Jordi. «L'acord per a la reactivació econòmica, un acord dels de sempre», www.economiasolidaria.cat

5: Muíño, Emilio Santiago. *Rutas sin mapa. Horizontes de transición ecosocial*. Madrid, Catarata, 2016.

ECONOMIA FEMINISTA PER A UN MÓN EN TRANSFORMACIÓ

Article elaborat col·lectivament per la Confluència Feminista, espai en què la XES (Xarxa d'Economia Solidària) participa des de la seva creació.

Les economies transformadores (l'economia social i solidària, les economies feministes, els comuns o l'economia ecològica) són aquelles propostes que qüestionen el model econòmic i social dominant i proposen un canvi de paradigma. Estan formulades des de marcs teòrics, així com des d'experiències pràctiques, que impliquen una altra forma d'organitzar l'activitat econòmica.

L'articulació d'aquestes economies entre si porta a un necessari procés de confluència per generar intercanvis i produir coneixements compartits de cara a facilitar aquest urgent i necessari paradigma. Parlar des del col·lectiu, per exemple, és un requisit indispensable per incloure-hi els diferents enfocaments i la diversitat de regions i pobles implicats, en definitiva, per construir una ecologia de sabers.

Jornada Comun_ ESS 2019.

Fira d'Economia Solidària (FESC) de 2015.

Confluència feminista enfrent de la Covid-19

En les excepcionals condicions de confinament amb què es fa front a la pandèmia de la Covid-19, les nostres societats afronten cada dia els desafiaments de tenir cura de la vida enmig de l'emergència i la incertesa, sense perdre de vista el futur immediat en un món que ja no és ni serà el mateix, que està en ràpida transformació.

A la primera línia de resposta, les dones hem mobilitzat treballs, sabers i propostes amb una lògica de la cura —que el feminisme assumeix com a eix de les alternatives—, però afrontant velles i noves desigualtats i injustícies, en molts casos exacerbades per la situació. Que no hi pot haver vida ni economia sense cures és la constatació del món en aquest període, com ho és també el grau de desequilibris del capitalisme neoliberal que ens ha conduït a aquesta crisi.

No volem tornar a la 'normalitat' que ens explota

Enmig de problemàtiques i alternatives que es barregen de manera intensa i contradictòria, es reforça la urgència d'anar cap a una economia per a la vida. A la «vida d'abans» denunciem la matriu de treball excedentari de les dones i de violència masclista que caracteritzen aquest sistema i que avui s'accentuen: el confinament a les llars ha significat una reconcentració en aquests espais,

sovint precaris, de presències, activitats i tasques tradicionals i noves. Les cures de sempre ara han de combinar-se amb el virtual trasllat de l'escola a la casa i amb el teletreball, entre d'altres. Aquest esquema, que es perllongarà amb algun matís en la següent etapa de «distanciament social», lluny d'un avenç a veritables sistema de cures, suposa un retrocés en les ja limitades formes d'organització de les cures, que combinaven recursos, temps i espais, això és, xarxes familiars i socials, institucions prestadores de serveis, establiments educatius, que en uns casos incloïen alimentació escolar.

Juntament amb això, es torna a posar al centre de l'organització social i econòmica un model de família nuclear, androcèntric i heteropatriarcal, que inclou un augment de la violència de gènere, com mostra la multiplicació de denúncies en molts països.

Així, ahora que es reconeix la importància i centralitat de les cures per a la vida i l'economia, hi ha de moment un retrocés en les seves condicions. Canviar aquest fet és una prioritat que es connecta, al mateix temps, amb una reactivació econòmica de nou tipus.

En els serveis de salut, des de sempre feminitzats i en molts casos precaritzats per l'ajust neoliberal i la mercantilització, les dones assumeixen la major part de la feina d'atenció a víctimes de la Covid-19 en jornades extenuants, en condicions de mínima protecció, exposades al contagi i sovint a la mort. La prioritat de la salut

pública universal, que garanteixi aquest dret humà fonamental, ha de ser superar aquestes condicions desiguals de les treballadores de la salut, i alhora redefinir el perfil privat i mercantil de la indústria farmacèutica, que deixa sentir el seu poder corporatiu, aliè a la vida, enmig de la crisi.

Experiències d'economies feministes contra el col·lapse del sistema

Mentre les cadenes de supermercats i negocis corporatius d'aliments es lucren de la situació abastint els sectors amb capacitat de compra, des de les economies camperola, social, solidària i comunitària s'han desplegat esforços per portar aliments bàsics a tota la població. Surt a la llum la importància estratègica de la producció local, de la capacitat de resposta pròpia basada en xarxes socioproductives, en la solidaritat i la complementarietat, que ara suposa formes de presència diferents enmig de les restriccions de la quarantena. És a dir, s'aprecia el potencial de les experiències impulsades per les dones pel que fa a l'atenció de les necessitats bàsiques de reproducció i cura de la vida.

La pandèmia despulla i accentua desigualtats, ahora que es torna pretext per a una escalada de formes de feixisme governamental i social. La vulnerabilitat econòmica comporta un brusc deteriorament o suspensió d'ingressos, altes possibilitats de contagi i mínimes d'atenció en

Xescotada 2018.

Escola d'Estiu de la XES de 2019 a Mura.

els casos de les treballadores precaritzades, de les dones migrants i refugiades, en situació de presó, etc. El despuntament de classisme, racisme i xenofòbia ha arribat a l'extrem de culpar aquests sectors per l'expansió de virus, i de difondre, de manera directa o velada, la idea que hi ha vides no viables. Els encoratgen a actituds socials de vigilància, no de solidaritat.

La quarantena va marcar una inflexió en les dinàmiques de mobilització social contra el neoliberalisme que es van viure en els mesos recents. Enmig de les restriccions de mobilitat, noves iniciatives van prenent forma en vincle directe amb l'atenció a les necessitats més urgents d'alimentació i salut. Les dones han activat formes alternatives d'expressió, contacte i acció solidària, no de l'escala de menjadors populars o similars d'altres moments de crisi, sinó que donen suport, per exemple, a la compra d'aliments agroecològics d'agricultores, sabó i mascaretes d'unitats d'economia solidària, i a la seva distribució cap a sectors desprotegits.

Posem a l'agenda el canvi de paradigma

Al llindar de vida o mort que marca la pandèmia, els elements per a una agenda transformadora estan a la vista i creix la consciència sobre la necessitat d'una economia per a la vida, no a costa de la vida.

Encara que això és evident, veiem agendas inercials que insisteixen a tras-

lladar recursos públics i socials per salvar «els mercats», les empreses, que reiteren fórmules d'endeutament que pressionen encara més economies nacionals i familiars ja sobreendeutades. Veïem també reaccions d'un altre perfil que han assumit mesures de protecció social i han augmentat l'accés a salut i cures, assegurant rendes bàsiques, transferències monetàries o llicències remunerades per a treballadors i treballadores, donant suport especialment a personal de la salut i cures, etc., és a dir, mesures necessàries però no suficients donada la dimensió dels problemes previs.

Des dels entorns econòmics i socials compromesos amb la reproducció de la vida, es reforça una agenda de canvi de prioritats, de formes d'organitzar la producció, els intercanvis i el consum. A part de l'evident fracàs del capitalisme que s'expressa en la pandèmia, un patrimoni d'experiències donen suport i eines a les

propostes transformadores: nova arquitectura financera, justícia fiscal, comerç just, monedes alternatives, economia social i solidària, agroecologia, sobirania alimentària, etc.

Davant la prioritat d'atendre les necessitats bàsiques d'habitatge, educació, ingressos bàsics i sanitat per a tots i totes, s'imposa un consens social al voltant de l'imperatiu de gravar les grans fortunes i anar cap a formes alternatives de reactivació econòmica, la qual cosa inclou redefinir els treballs socialment necessaris i aquells treballs biocides que hauran de reconvertir-se en un nou esquema de treball i producció amb claus ecofeministes.

Estem resistint col·lectivament, no deixem l'espai públic, ens multipliquem en d'altres. Estem dissenyant una nova economia que anem teixint amb paciència i que ens portarà cap a una humanitat millor.

L'espai (virtual) Confluència Feminista es va crear arran del Fòrum Social Mundial de les Economies Transformadores (FSMET). Està integrat per persones en representació pròpia o d'entitats feministes que lluiten arreu del món per unes relacions econòmiques anticapitalistes i antipatriarcal que es desenvolupin al voltant de la vida i no del benefici econòmic. És un espai obert, ric i transformador que va mobilitzar les energies de l'economia feminista abans del FSMET, que va donar llum a documents com aquest article i que durant el Fòrum va participar en activitats com xerrades i tallers virtuals que van aplegar conferencians, talleristes i públics de tots els continents. L'espai continua vigent i actua amb especial fortalesa del diàleg nord-sud i l'esperit que la lluita conjunta i internacional és més forta per aconseguir canvis cap a una societat més justa.

És l'hora de l'economia social?

Airbus en la línia de muntatge a Tolosa.

Xavier López
@xlopezgarcia

A cada crisi, i aquesta no és cap excepció, ressona de nou el mantra: és l'hora de l'economia social, aquesta vegada sí, serem part de la solució (els més agosarats diuen, som la solució). Passada la crisi (o almenys la fase més aguda), el mantra és: resistim millor, hi ha menys mortalitat que a les empreses de capital, no destruïm tanta ocupació. Us asseguro que aquest argumentari més o menys edulcorat el recordo des dels anys 80. Ha plogut molt, han passat algunes coses i algunes crisis.

He de reconèixer que pensar en l'economia social només quan pinten bastos (o quan en pinten més que de costum) sempre m'ha incomodat. Sempre he pensat que el model de les empreses socials ha de ser no només un model defensiu sinó més aviat al contrari, que sigui transformador i millor no tant pel que se'n parla sinó pel seu impacte i els seus resultats. M'imagino les empreses d'economia social en tots els sectors i totes les activitats necessàries. Parafrasejant el fundador d'Eroski i expresident de Mondragón, Antonio Cancelo, vull cooperatives que, per exemple, facin avions. Si podem fer avions vol dir que tenim els recursos, la tecnologia, el potenci-

al innovador, el talent, en definitiva, la capacitat de fer coses grans perquè el nostre model tingui impacte i sigui realment útil a la societat.

Però la pregunta és: què ens pot fer pensar que aquesta vegada sí? L'experiència passada? Una estratègia que posarem en la pràctica i ens portarà cap aquí? Un desig? L'experiència passada ens diu que, en la crisi dels 80, hi va haver un important nombre d'empreses industrials que es van transformar en cooperatives de treball i especialment en societats anònimes laborals. Van actuar com a amortidor social, i això sens dubte va ser molt important. Els comitès d'empresa passaven a ser consells d'administració i havien de gestionar les contradiccions, el que s'acostuma a dir portar el barret d'amo i treballador alhora. Van durar un temps, però a la llarga la majoria van desaparèixer. Pel que fa a les altres crisis, això només va passar en alguns casos puntuals, tot i que se seguia explicant la pel·lícula com si realment fos així. Encara ara quan hi ha una crisi els periodistes pregunten quantes empreses s'han transformat en cooperatives. Repunts puntuals en la creació d'empreses d'economia social? Segur. Alguna transformació

puntual? També. Rellevants? Diria que més aviat no, microempreses (benvingudes) però amb una aportació d'ocupació en termes absoluts més aviat discreta.

Pel que fa a l'existència d'una estratègia entesa com uns objectius, uns recursos i un compromís, francament no la veig (de moment). Sovint passa que el que fem és una carta als reis que passem per les administracions. Altres vegades fem uns plantejaments tan màgics i fantàstics que, per no voler ser pragmàtics, senzillament ens quedem, en el millor dels casos, exactament en el lloc on estàvem. Recordem que els objectius estratègics han de ser mesurables, reptadors i assolibles. Respecte al diseg, és lloable però tot sol porta més aviat a enlloc.

Resistim millor? Ves quin remei, aguantem el que no està escrit a base de sang, suor i llàgrimes com els autònoms i, en general, les pimes, no tenim cap altre remei. I és clar, treballem més hores, ens abaixem el sou fins al límit per capejar el temporal... Si és curt aguantem i sobrevivim, però, si no, morim en l'intent.

Llavors realment l'economia social pot jugar un paper rellevant, no marginal, per a la sortida de la crisi derivada de la Covid-19? Hi ha prou elements per dir-ho? Hi ha un conjunt d'actius i actuacions que si es conjuguen representen avantatges competitius difícilment copiables. Les empreses d'economia social estan formades per un conglomerat d'organitzacions que, malgrat la seva diversitat, tenen trets rellevants comuns. Organitzacions que no es basen en els criteris del capital i, per tant, malgrat la imperiosa necessitat d'obtenir resultats des d'una perspectiva a llarg termini, no tenen l'espasa de Dàmocles d'haver de retribuir al capital. En general, disposen d'un propòsit potent i uns valors que, portats realment a la pràctica, les fan molt poderoses: la participació, la corresponsabilitat...

De forma agregada, l'economia social té un pes en el conjunt del teixit empresarial que, tot i no fer-la hegemònica, li suposa una massa crítica mínima suficient per incrementar-se i generar escala. Aquesta és la part bonica; el *handicap* és que tenim un sector extremadament atomitzat i dispers. I això és un problema perquè els fets són molt tossuts i la mida, malgrat que ens pesi, importa en l'àmbit empresarial.

Cal valorar el conjunt de l'economia social i les seves diverses formes en què es manifesta a casa nostra com una riquesa i veure el que comparteixen (més que els que les separa). I sobretot no buscar les pureses (que, per cert, no existeixen més que a la nostra ment). Quan al Grup Cooperatiu Mondragón els pregunten pel gap entre els seus principis i la seva praxi, expliquen que tendeixen cap a assolir aquests principis i que en qualsevol cas caldria fixar-se millor en el que ells fan i el que fan les empreses de capital. On hi ha les cooperatives de Mondragón, hi ha més o menys atur? Hi ha més o menys desigualtat? Aquestes són les preguntes que ens hem de fer. I la resposta és clara. Als territoris on s'ubiquen les cooperatives

de Mondragón hi ha menys atur, menys desigualtat i una major distribució de la riquesa.

Què podem fer per sobreviure (a llarg termini) i tenir més impacte, és a dir, que el pes de l'economia social sigui més gran en termes de més consum, més habitatge, més i millor ocupació i tot allò que hi vulgueu afegir? La bona notícia és que la recepta prové dels seus propis valors i depèn quasi exclusivament d'ella mateixa. Ras i curt, es tracta de fer grans les entitats existents a base d'aliances, cooperació i fusions, i fer això depèn de nosaltres, podem no fer-ho però no culpar a ningú.

**Vull cooperatives que,
per exemple, facin avions.
Si podem fer avions vol
dir que tenim els recursos,
la tecnologia, el potencial
innovador, el talent, en
definitiva, la capacitat de fer
coses grans perquè el nostre
model tingui impacte i sigui
realment útil a la societat.**

No vull pecar d'ingenuïtat, ja sé que no és fàcil i que parlar de fusions és com esmentar el dimoni, però també són absolutament imprescindibles per tenir empreses amb els recursos necessaris per invertir, innovar i generar ocupació. Tenim milers de petites entitats que fan pràcticament el mateix i poden dedicar recursos ínfims, per exemple, a innovar. La suma d'aquests petits recursos podria servir per tenir una capacitat molt més gran (pensem, per exemple, en els centres tecnològics que han creat conjuntament les cooperati-

ves de Mondragón). Tanmateix la cooperació publicoprivada és una gran oportunitat i, per poder ser autèntics *partners* del sector públic, ens falten operadors amb la capacitat suficient (en tenim alguns de referència però en falten més).

En definitiva, la generació de grups d'economia social tant sectorials com multisectorials que puguin engegar nous projectes amb millors garanties, mutualitzar riscos, crear fons d'inversió i de solidaritat comuns, generant escala, és una necessitat de primer ordre. I la transformació de les empreses mercantils en cooperatives, tot i la dificultat, amb les organitzacions musculades i els grups d'economia social potents poden jugar-hi un paper important fent propostes a l'administració, aportant recursos i experiència i demanar-ne la complementarietat. Anar a les administracions amb projectes sòlids per part de grups avalats per la trajectòria dels seus membres que aporten recursos i plantejar: aquest és el nostre pla, nosaltres posem això. Hi jugueu? És una aposta guanyadora.

Com fer-ho? Amb confiança, transparència, voluntat i generositat de les organitzacions podem afrontar projectes d'aquest nivell, i això ho aporten les persones que, per cert, són el centre de les nostres organitzacions.

Certament hi ha sensibilitat en una part de l'opinió pública i en les administracions amb relació a l'economia social i models empresarials basats en les persones, i això és una oportunitat que no podem desaproveitar.

La pilota és al nostre camp i, si realment fem els deures, tenim moltes possibilitats que aquesta vegada sí, sigui l'hora de l'economia social. Els extraordinaris reptes que tenim mereixen una resposta potent d'un sector que amb fortes arrels en el passat té elements clau per al model empresarial del segle XXI.

Les bases filosòfiques d'un món interdependent, postneoliberal i postcreixement

Josep Busquets

Cooperativa Cultural Rocaguinarda
@rocaguinarda_

El 2007 vaig fer una ressenya, aquí mateix, del llibre *Convivialidad*, d'Ivan Illich, en què remetia que era un autor a qui es devia més reconeixement pel seu pensament crític i incisiu del que havia tingut fins aleshores. Ara, al 2020, apareix un llibre senzill d'una aparent ingenuïtat però que, al meu entendre, conté una força que ha de merèixer una atenció especial; justament per això, perquè sembla aparent en el títol, però quan el llegeixes canvies totalment la percepció. Llibre inspirat en bona mesura per Illich, titllat d'utòpic rematat, sortosament utòpic, diríem molts.

El dia 17 de febrer del 2020 surt a França el «Manifest Convivialiste», signat per 280 intel·lectuals i activistes de 33 països, molts d'ells de reconegut prestigi pel seu compromís amb la societat. És una obra col·lectiva de deu anys de treball. Sense gran soroll i en francès, comença a circular mentre camina paral·lelament amb la pandèmia, com si aquesta, sense una voluntat expressa, pretengués tapar-lo i reduir-ne un possible impacte. He de dir que em

va copsar, entre altres coses, perquè no era una obra unipersonal o d'un petit nucli d'experts, sinó d'un ampli ventall de personalitats implicades, i també per la forma assequible i clara d'explicar-se i la força del seu contingut-proposta.

Algú se'n fa ressò a casa nostra i, després de valorar-lo col·lectivament, es decideix traduir-lo al català i una editorial atenta, ara el setembre, l'acaba d'editar. És una lectura entre amena i didàctica que ens posa en context de la situació excepcional que avui viu la humanitat i que ens adverteix que cal un canvi radical sense demora, també excepcional, en la nostra forma de sentir i viure. Amb els valors predominants arreu avui no tenim sortida, ens diuen. El títol del llibre és «Convivialisme. Per un món postneoliberal».

El manifest posa les bases filosòfiques d'un món interdependent, postneoliberal i postcreixement que afronti l'emergència climàtica, l'augment escandalós de les desigualtats, la concentració de la riquesa i el poder, i la pèrdua de la democràcia. Estableix cinc principis

que incorporen les aportacions del liberalisme, l'anarquisme, el socialisme, el comunisme i l'ecologisme, tot destacant un imperatiu categòric: evitar l'*hybris*, o sigui, la desmesura, l'excés i l'arrogància.

Es presenta com una via i un marc per enfortir aquelles persones i organitzacions que volen construir un món postneoliberal per encarar els enormes reptes del nostre món. Presenta el convivialisme com la filosofia de l'art de viure (viure amb) que permeti als éssers humans competir per una millor cooperació, progressar com a humanitat amb consciència plena de la naturalesa finita dels recursos naturals i amb la certesa compartida de la necessària cura dels altres i del món; i això sense negar la legitimitat del conflicte, fent-lo un factor de dinamisme i de creativitat que permeti oposar-nos sense agredir-nos ni matar-nos.

És una aportació indiscutiblement esperable, oportuna i necessària. En el moment actual on els valors dignes de tal nom són menystinguts, trepitjats i

desacreditats, en què les mentides i les clavegueres ens mostren una obscenitat que ens aclapara i inunden la vida dels qui haurien de mostrar i demostrar ser ètics, com qui més. Una clara demostració de la imperiosa necessitat del canvi que reclama el llibre a través dels valors que proclama.

No és cap programa, ni manual, però sí que és veritat que se'n deriva i ofereix bases per a l'elaboració de treball —que en molts casos ja s'està fent, i que es pot veure enfortit—, en què ens cal ja arremangar-nos com a societat conscient del seu futur comú, un futur on hem de caber-hi totes i tots per viure-hi amb dignitat i respecte.

És un llibre proposat, sí, perquè al final fa una crida a organitzar una Internacional Convivial que ajudi a enquadrar les infinites lluites i alternatives que busquen construir un món que superi l'hegemonia capitalista neoliberal. Sens dubte, un salt qualitatiu i agosarat com a proposta final. Ara cal primer llegir-lo i trobar-nos de nou després. Us desitjo una lectura profitosa i fins aviat.

«[El manifest] Es presenta com una via i un marc per enfortir aquelles persones i organitzacions que volen construir un món postneoliberal»

Diversos.

Convivialisme. Per un món postneoliberal

Barcelona: Montaner, 2020

ISBN: 9788417903671

140 pàgines

Mides: 15 x 21 cm.

Aquest llibre el trobareu a la llibreria de la cooperativa cultural Rocaguinarda

Assegurem compromís

Descobreix les assegurances ètiques i solidàries

Amb Arc Cooperativa pots fer un consum responsable tot impulsant el mercat social

www.arc.coop

Som representativitat —

—————> Participació

Visibilitat —

—————> Enfortiment i creació

Sectors —

—————> Territori

Economies feministes —

—————

—————

—————

—————

Cooperatives de Treball

Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya
Premià 15, 1ª planta. 08014 Barcelona
Tel: 93 318 81 62 - Fax: 93 302 18 85

cooperativestreball.coop

SUBVENCIONS PER FOMENTAR L'OCUPACIÓ

CREA FEINA, BARCELONA!

Tens una empresa? Vols estalviar-te 5.000 € per cada nova contractació?

Ara, les empreses de Barcelona que creïn feina poden demanar un **ajut de 5.000 €** per cada nou contracte a jornada completa, de mínim 6 mesos o indefinit.

Demana la teva subvenció fins al **20 de novembre de 2020**.

barcelonactiva.cat/creafeina
[#creafeina](https://twitter.com/creafeina)

**BARCELONA
MAI S'ATURA**

 Barcelona Activa

**Ajuntament de
Barcelona**

ANALITZANT I REIVINDICANT L'ESS

Mar Masip

Centre de Documentació Cooperativa
@rocagales

Al setembre tingueren lloc dues cites per a l'economia social i solidària (ESS): la presentació de l'informe *L'Ecosistema de l'ESS*, de la Fundación Carasso, i el Congrés Internacional d'Investigadors en Economia Social i Cooperativisme del CIRIEC, en què l'ESS s'analitzà i reivindicà a escala estatal.

Al blog sobre economia social d'El Salto, Blanca Crespo, membre de REAS, escriu sobre l'acte on es va presentar l'informe *L'Ecosistema de l'ESS*, que conclou que la xarxa traçada per l'ESS és més extensa i profunda del que realment es percep, però li manquen encara estructures i recursos que l'enforteixin; ho argumenta analitzant el seu caràcter contracíclic en les crisis, és a dir, vincula l'auge de l'ESS amb cicles en què l'acció col·lectiva actua per fer front a les adversitats socials i econòmiques del moment. I posa en relleu, a part dels canvis quantitius que s'han donat en els últims anys, els canvis que s'han donat qualitativament, com per exemple l'entrada de l'ESS en sectors estratègics de l'economia com els sectors energètic, financer, de cures o l'alimentari. Això ha ajudat que es puguin establir dinàmiques estables d'intercooperació entre els diversos sectors, enfortint la coordinació i l'articulació dels mercats socials, a més d'establir sinergies amb altres economies transformadores. Sobre aquests nous vincles, en destaca tres: l'establert amb l'economia feminista, la qual ha permès que s'incorpori en l'ESS el debat sobre la reproducció social i les cures; amb l'economia ecològica, que ha evidenciat la necessitat de vertebrar estructures que tinguin en compte les qüestions ambientals en les activitats econòmiques; i amb les economies col·laboratives, defensores del procomú, que integren la seva reflexió sobre els riscos i les potencialitats de les noves tecnologies en l'ESS.

Com a contrapunt, l'informe alerta del desconeixement i la falta de credibilitat que té el sector en la ciutadania i aposta per «oferir una narrativa més seductora en lloc d'incidir en la dimensió ideològica de manera tan directa». Però no cal canviar el discurs o la seva forma, el que cal és reivindicar l'ESS, com el que ha fet Eloi Serrano, director de la Càtedra d'Economia Social del Tecnocampus de Mataró, en l'article de *La Vanguardia* titulat «Reivindicant l'Economia Social» (<https://blogs.lavanguardia.com/economia-social/2020/10/06/reivindicant-leconomia-social>); sota el pretext de parlar sobre el Congrés del CIRIEC, es traça una panoràmica històrica del sector, emfatitzant que l'ESS a Espanya representa un 10 % del PIB i que és responsable del 13 % de l'ocupació, i és el novè país del món que més treballadors té en el sector. L'ESS no és una utopia, és una realitat. Per això opina que cal reivindicar una transformació de l'economia des de la mateixa economia, ja que l'ESS és una eina per posar fi a les perversions del sistema actual i configurar-ne un que es basi en institucions democràtiques, on les decisions preses tinguin en compte l'impacte i la incidència social. I, igual que a l'informe *L'Ecosistema de l'ESS*, posa en relleu l'auge del sector en èpoques de crisi, però a diferència d'aquest també considera que no solament s'ha de considerar l'ESS com una eina per fer front als moments de crisi, sinó com a eina per fer front als reptes que es van plantejant en el context actual. No cal viure en un context de crisi per reflexionar i reconfigurar el sector productiu, les cures, les relacions econòmiques i la nostra relació amb el medi.

<https://www.elsaltodiario.com/mecambio/el-ecosistema-de-la-ess>

CIRIEC.ES

**ARA QUE EL CAMÍ
FA PUJADA RESPIRA,
REVISA,
RETROBA,
RENOVA,
REVIU,
REAFIRMA'T,
REVISTA**

**Cooperació
catalana**

appec

editors de revistes i digitals

L'APPEC representa les editorials de revistes
i mitjans digitals en llengua catalana.

Més de 200 capçaleres de 30 temàtiques diferents.

www.iquiosc.cat